

Grote banken, pensioenfondsen en verzekeraars nog niet Paris-proof

De resultaten van het rapport “Fossil fuel
versus renewable financing by financial
institutions active in the Netherlands.”

26 oktober 2021

Vijf jaar na het Klimaatakkoord van Parijs steken grote banken, verzekeraars en pensioenfondsen die actief zijn in Nederland nog altijd veel meer geld in fossiele energie dan in duurzame energie. 88% (34,3 miljard euro) van hun beleggingen in de energiesector zat eind 2020 in kolen, olie en gas. Voor leningen in de periode van 2018 tot en met 2020 was dat 69% (9,1 miljard euro). Dat blijkt uit een nieuw rapport van de Eerlijke Geldwijzer.

Beleggingen door banken, verzekeraars en pensioenfondsen

Het rapport onderzoekt de leningen aan en beleggingen in de energiesector van 27 financiële instellingen die actief zijn in Nederland. Voor 25 van deze financiële instellingen kon het aandeel van hun leningen en investeringen dat naar fossiele energie gaat en het aandeel dat naar duurzame energie gaat, geschat worden. Uit het onderzoek blijkt dat drie banken, negen verzekeraars en acht pensioenfondsen eind 2020 samen minstens 34,3 miljard euro belegden in fossiele energie. Daartegenover stond een magere 4,8 miljard euro in duurzame energie.

Leningen door banken

Voor leningen door banken is het beeld iets positiever. In de periode 2018 tot en met 2020 verstrekten vier Nederlandse banken minstens 9,1 miljard euro aan leningen voor fossiele energie. Daartegenover staat 4,1 miljard euro aan leningen voor duurzame energie. Het overgrote deel van de leningen van banken aan de energiesector gaat hiermee nog altijd naar fossiele energie.

Onmiddellijke, steile afbouw kolen, olie en gas

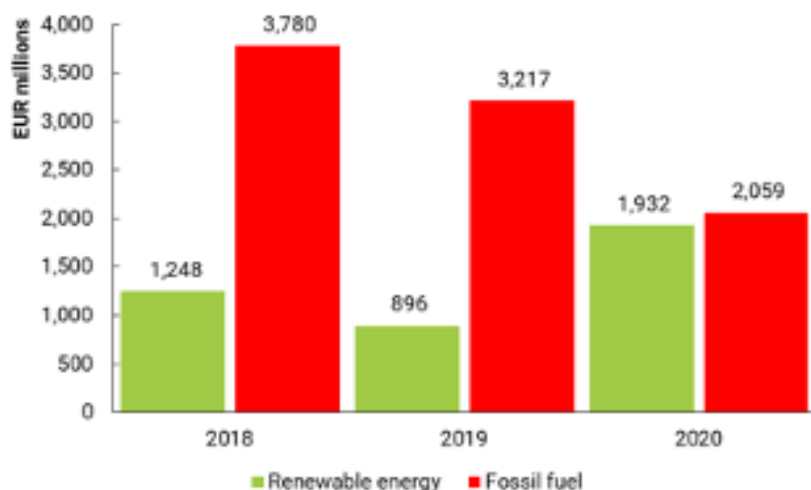
In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken om inspanningen te leveren om de stijging van de gemiddelde temperatuur te beperken tot 1,5 graad boven pre-industriële niveaus. De wetenschap is glashelder: wereldwijde productie van kolen, olie en gas moet onmiddellijk en stijl beginnen afnemen om consistent te zijn met het doel om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad. Dat werd recent nog eens bevestigd door het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) in het Production Gap Report van oktober 2021.

Pleidooi voor klimaatplicht

Ondanks vrijwillige afspraken van de financiële sector, steken de meeste banken, verzekeraars en pensioenfondsen actief in Nederland nog altijd meer geld in kolen, olie en gas dan in duurzame energie. Daarom roept de Eerlijke Geldwijzer de overheid op om een klimaatplicht voor financiële instellingen in te voeren. Dit is een wettelijke plicht om alle leningen en beleggingen in lijn te brengen met het 1,5 graad doel van het Klimaatakkoord van Parijs. De Eerlijke Geldwijzer roept banken, verzekeraars en pensioenfondsen op om hun leningen en beleggingen in lijn te brengen met dit doel. Ze moeten stoppen met geld te pompen in fossiele energie en maximaal investeren in duurzame energie.

Banken

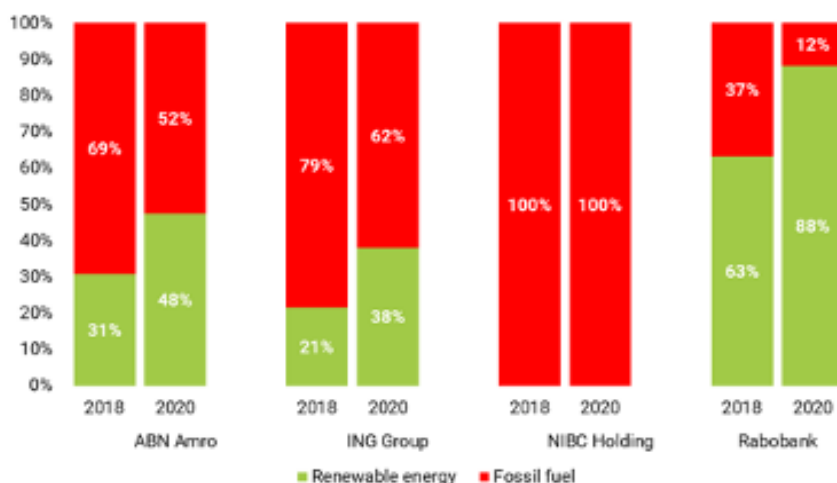
In de periode 2018-2020 hebben vier Nederlandse banken (ABN Amro, ING Groep, NIBC en Rabobank) voor 13,1 miljard euro aan leningen en onderwriting-diensten verstrekt aan de energiesector. Van deze kredieten viel 69% (9,1 miljard euro) toe te schrijven aan fossiele energie. In de periode 2013-2014 was het aandeel van fossiele energie 81%, in de periode 2016-2017 was het 74%. De voorbije drie jaar zakte het aandeel van fossiele energie in de energiekredieten van Nederlandse banken van 75% in 2018 naar 52% in 2020 (zie figuur 1), maar deze daling verhult grote verschillen tussen banken onderling.

Figuur 1: Leningen & onderwriting door banken naargelang de energiebron (2018-2020, miljoen euro)

ABN Amro

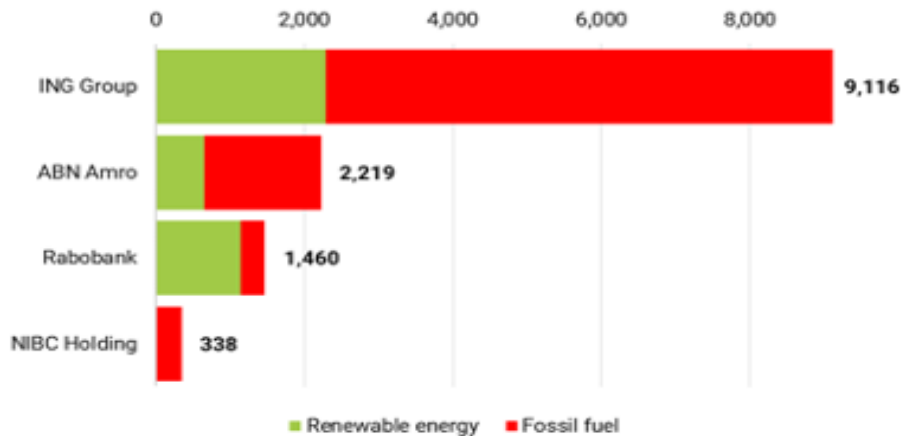
ABN Amro verstrekte de voorbije drie jaar 2,2 miljard euro aan krediet aan de onderzochte energiebedrijven. 71% (1,6 miljard euro) daarvan viel toe te schrijven aan fossiele energie. Dat was een vooruitgang ten opzichte van de periode 2016-2017, toen het aandeel fossiel nog 82% was. Het aandeel van fossiele energie daalde verder van 69% in 2018 naar 52% in 2020 (zie figuur 2). In 2020 vloeyde dus nog steeds meer dan de helft van ABN Amro's energiekredieten naar fossiele energie.

Figuur 2: Samenstelling van energieleningen en onderwriting van banken (2018 & 2020)

ING

ING was met 9,1 miljard euro de grootste Nederlandse kredietverlener van de energiesector in de afgelopen drie jaar (zie figuur 3). 75% (6 miljard euro) van dat krediet viel toe te schrijven aan fossiele. Het aandeel van kolen, olie en gas in de energieleningen van ING is gedaald van 87% in 2013-2014 en 83% in 2016-2017. Toch blijft het overgrote deel gericht op fossiele energie.

Figuur 3: Ranking van verstrekkers van leningen en onderwriting diensten (2018-2020, miljoen euro)

Rabobank

Rabobank verstrekte de voorbije drie jaar 1,5 miljard euro aan krediet aan de onderzochte energiebedrijven. 78% (1,1 miljard euro) daarvan ging naar duurzame energie. In de periode 2013-2014 was het aandeel fossiel nog 51%, in de periode 2016-2017 was het 55%. Bij Rabobank springt een forse stijging van het aandeel duurzame energie de laatste jaren in het oog, van 63% in 2018 naar 88% in 2020 (zie figuur 2).

NIBC, Van Lanschot, bunq, Triodos en Volksbank/ASN

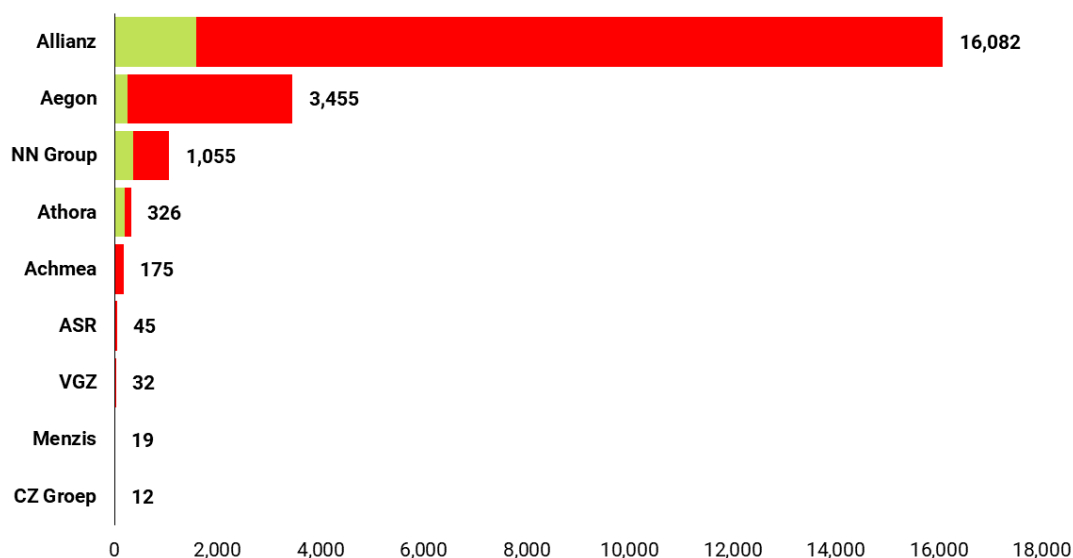
Van de andere onderzochte banken, leende NIBC 100% (338 miljoen euro) aan fossiele energiebedrijven. Voor Van Lanschot Kempen werden geen leningen aan de onderzochte energiebedrijven geïdentificeerd, maar wel beleggingen ter waarde van 332 miljoen euro (eind 2020). Daarvan ging 87% (290 miljoen euro) naar fossiele energie. Triodos en de Volksbank (waaronder ASN Bank) verstrekten uitsluitend kredieten aan duurzame energie. Bunq verstrekt geen leningen aan bedrijven in de energiesector.

Conclusie banken

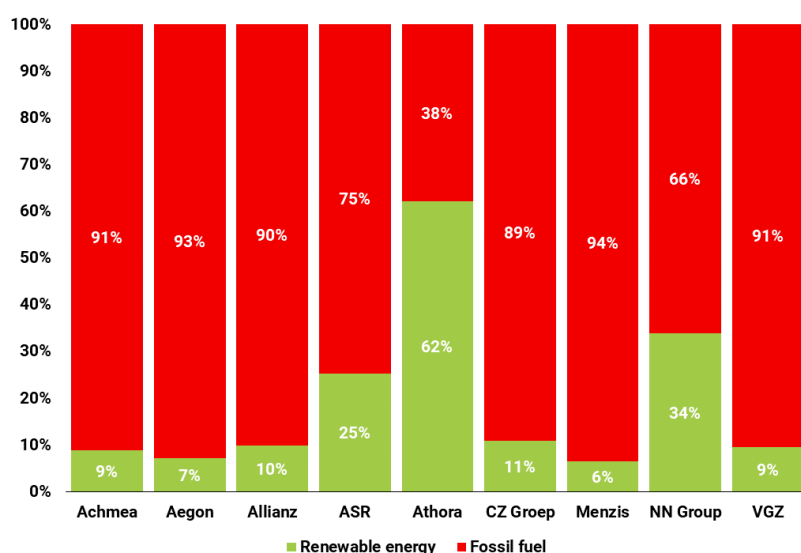
Veel banken steken nog steeds meer geld van hun klanten in kolen, olie en gas dan in duurzame energie uit wind, zon, aardwarmte of getijden. Vooral de grote banken ING en ABN Amro zijn belangrijke financiers van fossiele energie. Rabobank schoof flink op richting duurzame energie. De Volksbank/ASN Bank en Triodos bewijzen dat banken er prima voor kunnen kiezen uitsluitend hernieuwbare energie te financieren.

Verzekeraars

De negen onderzochte verzekeraars hadden eind 2020 gezamenlijk voor 21,2 miljard euro belegd in aandelen en obligaties van de geselecteerde energiebedrijven. 89% (18,8 miljard euro) van deze beleggingen ging naar fossiele energie en slechts 11% (2,4 miljard euro) naar duurzame energie (zie figuur 4). Met Athora Netherlands als positieve uitzondering, belegden de meeste verzekeraars nog steeds meer in fossiele brandstoffen dan in duurzame energie (zie figuur 5).

Figuur 4: Ranking van beleggingen van verzekeraars per energiebron (eind 2020, miljoen euro)

Figuur 5: Samenstelling van de energie-beleggingsportefeuille van verzekeraars (eind 2020)

Achmea, Aegon en Allianz

Bij de verzekeraars Achmea, Aegon en Allianz ging eind 2020 90% of meer van hun beleggingen in de energiesector naar fossiele energie en dus 10% of minder naar duurzame energie (zie figuur 5). Allianz was met 14,5 miljard euro verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de fossiele beleggingen van de verzekeraars. Aegon heeft het hoogste

aandeel fossiele energie: 93% (3,2 miljard euro) van zijn beleggingen in de energiesector. Achmea belegde 159 miljoen euro in fossiele energie.

CZ, Menzis en VGZ

Ook bij CZ, Menzis en VGZ gaat nog veel meer geld naar fossiele energie dan naar duurzame energie, al gaat het hier om aanzienlijk kleinere bedragen dan bij Achmea, Aegon en Allianz. Zij investeerden respectievelijk 89% (11 miljoen euro), 94% (18 miljoen euro) en 91% (29 miljoen euro) van hun energiebeleggingen in fossiele energie.

A.s.r. en NN Group

Bij de verzekeraars NN Group en a.s.r. ging eind 2020 respectievelijk 66% (698 miljoen euro) en 75% (33 miljoen euro) naar fossiele energie. Wat de verhouding fossiel-duurzaam betreft, doen ze het iets beter dan Achmea, Aegon en Allianz, maar slechter dan Athora Netherlands. NN Group is tegelijkertijd wel de 3^e grootste belegger in fossiele energie onder verzekeraars in Nederland.

Athora Netherlands

Athora Netherlands is de enige van de onderzochte verzekeraars die meer investeert in duurzame energie dan in fossiele energie. Eind 2020 ging 62% (202 miljoen euro) van de energiebeleggingen van Athora Netherlands naar duurzame energie, tegenover 38% (123 miljoen euro) naar fossiele energie.

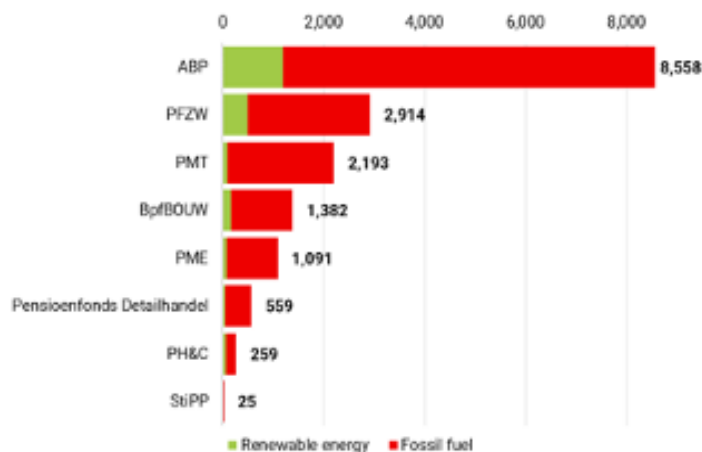
Conclusie verzekeraars

Hoewel het aandeel van duurzame energie in hun beleggingsportefeuilles is gegroeid ten opzichte van 2018, investeren de meeste verzekeraars eind 2020 nog steeds overwegend in fossiele energie. De enige uitzondering is Athora Nederland, waarvan de portefeuille van de energiesector nu voor meer dan de helft val toe te schrijven valt aan duurzame energie.

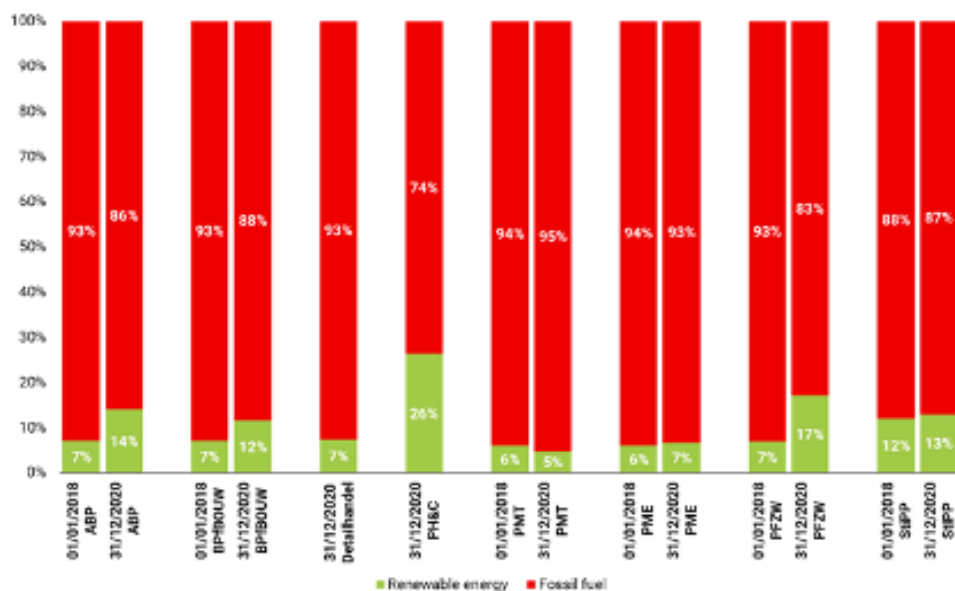

Pensioenfondsen

Eind 2020 hadden acht Nederlandse pensioenfondsen gezamenlijk voor 17 miljard euro belegd in aandelen en obligaties van de geselecteerde energiebedrijven. 87% (14,8 miljard euro) van deze beleggingen ging naar fossiele energie en slechts 13% (2,1 miljard euro) naar duurzame energie (zie figuur 6). De meeste pensioenfondsen investeren nog steeds veel meer in fossiele energie dan in duurzame energie (zie figuur 7).

Figuur 6: Ranking van verstrekkers van leningen en onderwriting (2018-2020, miljoen euro)

Figuur 7: Samenstelling van de energieportefeuille van pensioenfondsen (1/1/2018 & 31/12/2020)

ABP

Figuur 6 laat zien dat ABP onder de pensioenfondsen de grootste investeerder is in de energiesector. Eind 2020 had het voor 8,6 miljard euro belegd in aandelen en obligaties van de geselecteerde energiebedrijven. 86% (7,4 miljard euro) van deze beleggingen ging naar fossiele energie en slechts 14% (1,2 miljard euro) naar duurzame energie. Weliswaar had ABP zijn beleggingen in hernieuwbare energie verdubbeld ten opzichte van begin 2018, van een significante daling van de beleggingen in fossiele energie was geen sprake.

PFZW, PMT en BPF Bouw

Na ABP waren PFZW, PMT en BPF Bouw de belangrijkste beleggers in fossiele energie onder de pensioenfondsen. Respectievelijk 83% (2,4 miljard euro), 95% (2 miljard euro) en 88% (1,2 miljard euro) van hun energiebeleggingen ging eind 2020 naar fossiele energie. PMT en BPF Bouw belegden eind 2020 meer in fossiele energie dan begin 2018. PFZW verminderde zijn beleggingen in fossiele energie met 23%, maar belegde nog steeds meer dan vier keer zoveel in fossiel dan in duurzaam.

Pensioenfonds Detailhandel en StIPP

Pensioenfonds Detailhandel en StIPP beleggen aanzienlijk minder in de energiesector, maar van hun beleggingen ging eind 2020 wel nog respectievelijk 93% (520 miljoen euro) en 87% (22 miljoen euro) naar fossiele energie.

PH&C en PME

In september 2021 kondigde het Pensioenfonds Horeca & Catering (PH&C) aan dat het zich had teruggetrokken uit bedrijven die meer dan 50% van hun omzet uit de productie van fossiele brandstoffen halen. Een dag later kondigde ook het Pensioenfonds van de Metalelektro (PME) aan dat het al zijn belangen in olie- en gasbedrijven had verkocht. Aangezien de cijfers in het rapport gebaseerd zijn op de beleggingsportefeuilles aan het eind van 2020, zijn deze desinvesteringen nog niet zichtbaar in de resultaten voor PME en PH&C weergegeven in figuur 6 en figuur 7.

BPL Pensioen en Pensioenfonds Vervoer

De beleggingen in de energiesector van pensioenfondsen BPL Pensioen en Pensioenfonds Vervoer konden vanwege een gebrek aan gegevens niet worden beoordeeld. Deze financiële instellingen antwoorden niet op verzoeken van de onderzoekers om hun portefeuilledata te delen. Ze zijn onvoldoende transparant over hun beleggingen in de energiesector.

Conclusie pensioenfondsen

Bijna alle pensioenfondsen investeren nog steeds het overgrote deel van hun energiebeleggingen in fossiele brandstoffen. Pensioenfonds Horeca & Catering en PME kondigden in september 2021 aan - na afloop van de periode waarop dit onderzoek betrekking heeft - dat zij zich hebben teruggetrokken uit fossiele energiebedrijven. Zij tonen dat uit fossiel stappen kan zonder toe te geven op rendement en stabiliteit. De grootste beleggers in fossiele brandstoffen zijn ABP. Wat de verhouding fossiel-duurzaam betreft, staat PMT op de laatste plaats, met 95% van zijn energie-beleggingen in fossiele energie.

Aanbevelingen

De Nederlandse overheid

Ondanks vrijwillige onderlinge afspraken van de financiële sector om bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs, veranderen de meeste banken, verzekeraars en pensioenfondsen te traag en te weinig om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen. De overheid moet daarom een klimaatplicht voor financiële instellingen invoeren. Dit is een wettelijke plicht om alle leningen en beleggingen in lijn te brengen met het doel van het Klimaatakkoord van Parijs om de temperatuurstijging te beperken tot anderhalve graad.

De financiële instellingen

De meeste onderzochte financiële instellingen investeren nog altijd veel meer in fossiele energie dan in duurzame energie. Zo wakkeren ze de klimaatcrisis verder aan. Om de aarde leefbaar te houden moeten de investeringen in fossiele energie snel omlaag. Banken, verzekeraars en pensioenfondsen moeten hun leningen en beleggingen voor fossiele energie snel verminderen om hun activiteiten in lijn te brengen met het anderhalve graad-doel van het Klimaatakkoord van Parijs. Ze moeten per direct een einde maken met aan alle financiering voor:

- nieuwe winning van steenkool, olie en aardgas;
- energieopwekking door kolencentrales;
- ontginning van teeroliezanden;
- olie- en gaswinning in poolgebieden (onshore en offshore);
- de uitbreiding van infrastructuur die kan leiden tot lock-in van fossiele energie.

De Eerlijke Geldwijzer is een samenwerkingsverband bestaande uit de volgende organisaties:

Amnesty International, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX, World Animal Protection

Deze factsheet is gebaseerd op drie door Profundo voor de Eerlijke Geldwijzer uitgevoerde onderzoeken

1. Onderzoeksrapport [Undermining our future 2015](#) (alleen banken)
2. Onderzoeksrapport [Still undermining our future 2018](#) (banken en verzekeraars)
3. Onderzoeksrapport Fossil fuel versus renewable financing by financial institutions active in the Netherlands (oktober 2021, banken, verzekeraars en pensioenfondsen). Dit rapport is het tweede deel van een nieuw praktijkonderzoek over klimaat. In het eerste deel, [Climate change commitments of financial institutions active in the Netherlands](#) (september 2021), werd het klimaatbeleid van 27 financiële instellingen actief in Nederland beoordeeld.

